

PM
2023-12-01

Dnr SU FV-4139-23

Handläggare:
Ulrika Bjare
Utredare
Rektors kansli

Redovisning av Stockholms universitets forskningsindikatorer 2023

Innehållsförteckning

1 Inledning	3
2 Ekonomiska indikatorer	3
2.1 Rörelsekostnader för forskning och utveckling	3
2.1.1 Rörelsekostnader för FoU – per forskningsämnesområde	5
2.2 Vetenskapsrådets fria projektbidrag	7
2.2.1 Vetenskapsrådets fria projektbidrag – per forskningsämnesområde.....	8
2.3 Beviljandegrad för ansökningar till Vetenskapsrådets fria projektbidrag	11
2.3.1 Beviljandegrad för ansökningar till Vetenskapsrådets fria projektbidrag – per forskningämnesområde.....	12
2.4 Beviljade externa medel från ytterligare finansiärer.....	14
2.5 Medel från Knut och Alice Wallenbergs Stiftelse	17
2.6 Wallenberg Academy Fellows	18
2.7 European Research Council	19
3 Bibliometriska indikatorer.....	21
3.1 Publiceringsvolym och författarsamarbeten	22
3.1.1 Enligt Leidenrankingen.....	22
3.1.2 Enligt DiVA	23
3.2 Andel högciterade artiklar	26
3.3 Andel öppet tillgängliga publikationer	28
4 Slutsats	30

1 Inledning

I enlighet med beslut från 2018 (dnr SU FV-1.1.9-2932-17) presenteras här Stockholms universitets årliga indikatorrapport för forskning. Enligt beslutet ska denna rapport diskuteras i Områdesövergripande rådet och därefter presenteras för universitetsstyrelsen.

Indikatorrapporten syftar till att över tid kunna följa storheter med relevans för Stockholms universitets forskningsverksamhet. I flera fall jämförs Stockholms universitet med andra universitet. Här görs jämförelser som påverkas så lite som möjligt av yttre faktorer såsom variationer i forskningsfinansiärers budgetar eller storleken av lärosätets anslag och personalstyrka.

I enlighet med rektors beslut innehåller rapporten ekonomiska och bibliometriska indikatorer. Kompletterande indikatorer kring exempelvis jämställdhet, samverkan och rekryteringar återfinns i de institutionsvisa indikatorrapporter som författas inom ramen för universitetets kvalitetssäkringssystem för forskning och som årligen distribueras till institutionerna i juni.

2 Ekonomiska indikatorer

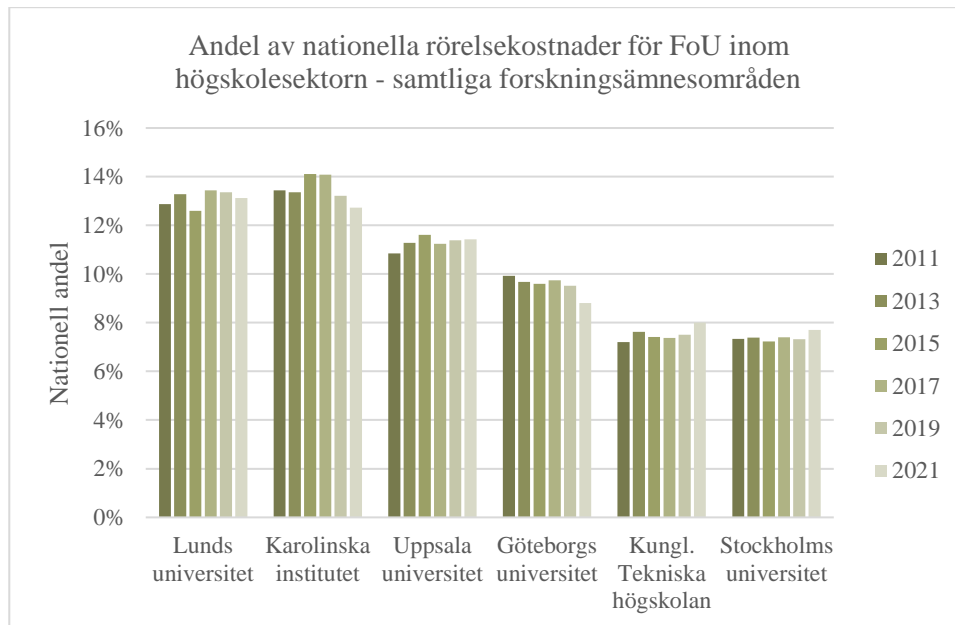
2.1 Rörelsekostnader för forskning och utveckling

Statistiska centralbyrån (SCB) inhämtar vartannat år data från svenska lärosäten rörande deras rörelsekostnader¹ för forskning och utveckling uppdelat på forskningsämne och finansieringskälla. Rörelsekostnaderna är upparbetade medel för forskning och utveckling (FoU) inklusive personal- och lokalkostnader men exklusive investeringsutgifter. Kostnader för forskarutbildning är inte inkluderad i rörelsekostnaderna för forskning. Stockholms universitets andel av de nationella rörelsekostnaderna inom ett forskningsämne eller ett forskningsämnedområde ger en bild av den ekonomiska omfattningen av Stockholms universitets forskning ur ett nationellt perspektiv. De ekonomiska uppgifterna inkluderar såväl direkta anslag som externa medel. Data uppdateras vartannat år och finns för åren 2011–2021. Data har delats upp på forskningsämnedområde enligt SCB:s standard för svensk indelning av forskningsämnen 2011.² Stockholms universitet jämförs med de största lärosätena inom respektive forskningsämnedområde. Data har inhämtats från Statistiska centralbyrån.³

¹ Rörelsekostnader kallades tidigare driftkostnader av SCB.

² SCB:s standard innehåller följande forskningsområden: Naturvetenskap, Teknik, Medicin och hälsovetenskap, Lantbruksvetenskap och veterinärmedicin, Samhällsvetenskap samt Humaniora och konst. Stockholms universitets forskning bedrivs nästan uteslutande, enligt vår egen redovisning, inom Naturvetenskap, Samhällsvetenskap samt Humaniora och konst.

³ https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_UF_UF0301_UF0301U/

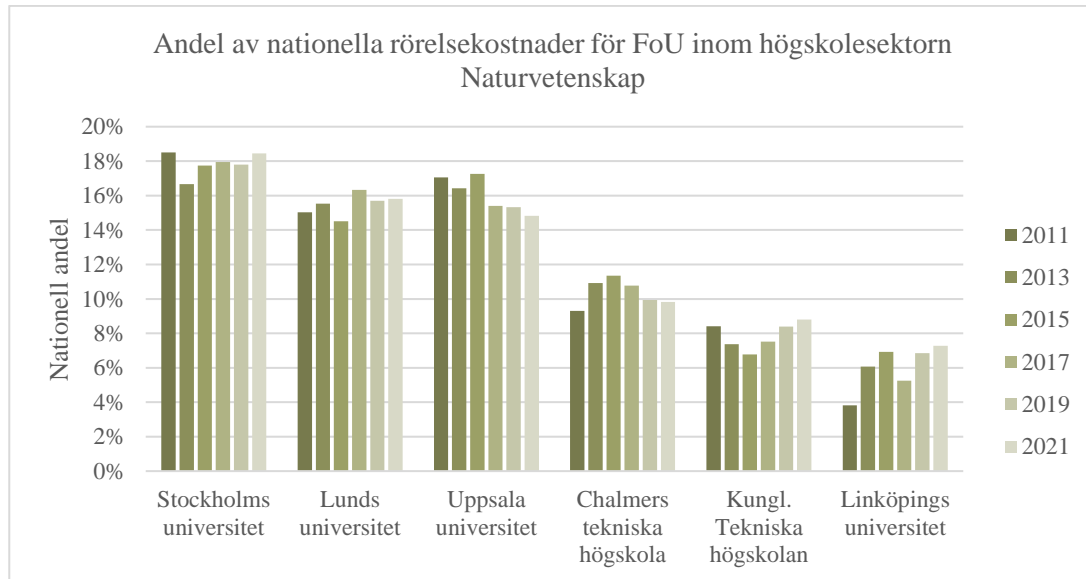

Figur 1. Stockholms universitets rörelsekostnader för forskning och utveckling under 2011–2021 uttryckt i andelar av de totala nationella rörelsekostnaderna inom högskolesektorn. Stockholms universitets andelar jämförs med de övriga fem största forskningsutförarna inom högskolesektorn. Data är sorterat på nationell andel 2021. De nationella rörelsekostnaderna för FoU inom högskolesektorn ökade från 30 miljarder SEK 2011 till 41 miljarder kronor 2021.

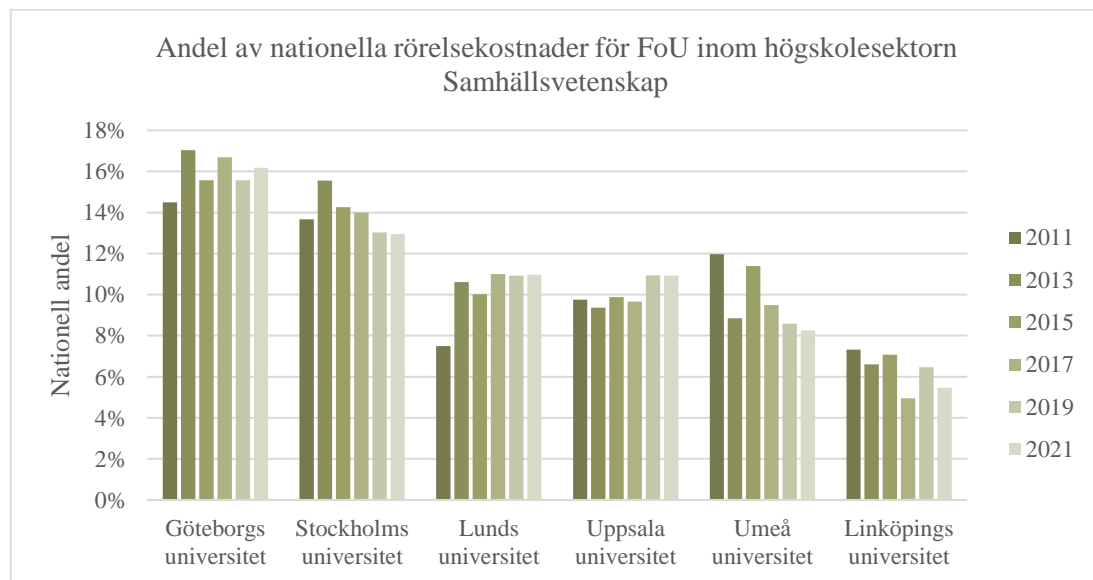
Även om högskolesektorns rörelsekostnader för FoU ökat under den undersökta perioden så visar Figur 1 att Stockholms universitets andel av de totala nationella rörelsekostnaderna har legat på en stabil nivå under en längre tid. En svag negativ trend ses för Karolinska institutet och Göteborgs universitet medan Uppsala universitet och Kungliga Tekniska högskolan visar försiktigt en positiv utveckling under tioårsperioden.

Figur 2–Figur 4 visar hur utvecklingen har sett ut inom de, för Stockholms universitet, största forskningsämnesområdena: Naturvetenskap, Samhällsvetenskap samt Humaniora och konst.

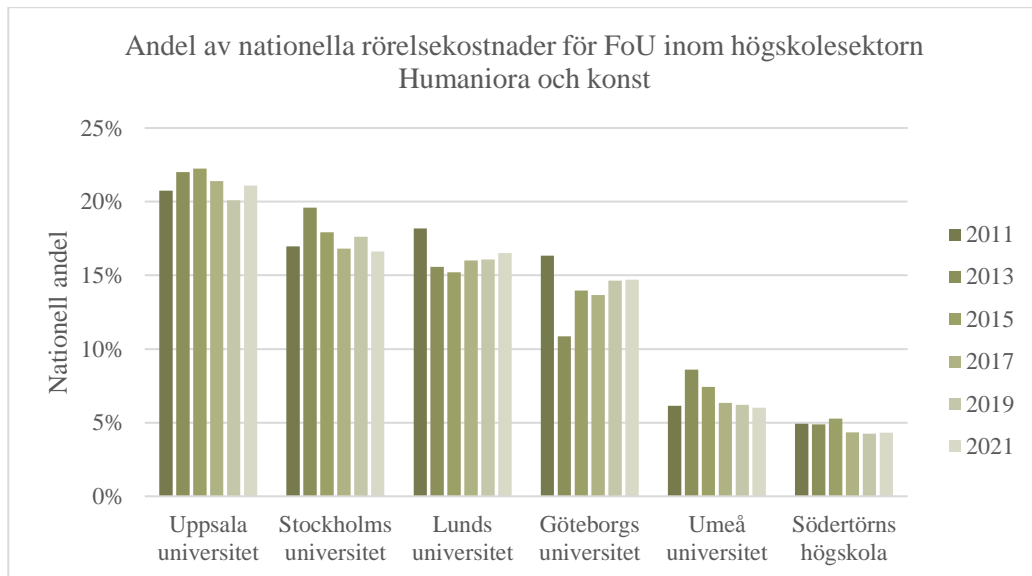
2.1.1 Rörelsekostnader för FoU – per forskningsämnesområde

Figur 2. Stockholms universitets rörelsekostnader för forskning och utveckling under 2011–2021 inom forskningsämnesområdet Naturvetenskap uttryckt i andelar av de totala nationella rörelsekostnaderna inom samma forskningsämnesområde. Stockholms universitets andelar jämförs med de övriga fem största forskningsutförarna inom högskolesektorn. Data är sorterat på nationell andel 2021. Rörelsekostnaderna för FoU inom Naturvetenskap ökade från 6,4 miljarder SEK 2011 till 10,4 miljarder SEK 2021.

Figur 3. Stockholms universitets rörelsekostnader för forskning och utveckling under 2011–2021 inom forskningsämnesområdet Samhällsvetenskap uttryckt i andelar av de totala nationella rörelsekostnaderna inom samma forskningsämnesområde. Stockholms universitets andelar jämförs med de övriga fem största forskningsutförarna inom högskolesektorn. Data är sorterat på nationell andel 2021. Rörelsekostnaderna för FoU inom Samhällsvetenskap ökade från 4,6 miljarder SEK 2011 till 6,2 miljarder SEK 2021.

Figur 4. Stockholms universitets rörelsekostnader för forskning och utveckling under 2011–2021 inom forskningsämnesområdet Humaniora och konst uttryckt i andelar av de totala nationella rörelsekostnaderna inom samma forskningsämnesområde. Stockholms universitets andelar jämförs med de övriga fem största forskningsutförarna inom högskolesektorn. Data är sorterat på nationell andel 2021. Rörelsekostnaderna för FoU inom Humaniora och konst ökade från 1,9 miljarder SEK 2011 till 2,8 miljarder SEK 2021.

Figur 2–Figur 4 visar att trots att Stockholms universitets andel av de nationella rörelsekostnaderna för FoU är knappt 8 % så är Stockholms universitets rörelsekostnader störst i landet inom Naturvetenskap och näst störst inom Samhällsvetenskap och Humaniora och konst. Förklaringen till detta är att de forskningsämnesområden där Stockholms universitet har en mycket begränsad aktivitet, Teknik, Medicin och hälsovetenskap samt Lantbruksvetenskap och veterinärmedicin, utgör över hälften av de totala nationella rörelsekostnaderna.

Stockholms universitets position som störst i landet rörande den ekonomiska omfattningen av naturvetenskaplig forskning har förstärkts under tioårsperioden och utvecklingstrenden ser fortsatt positiv ut.

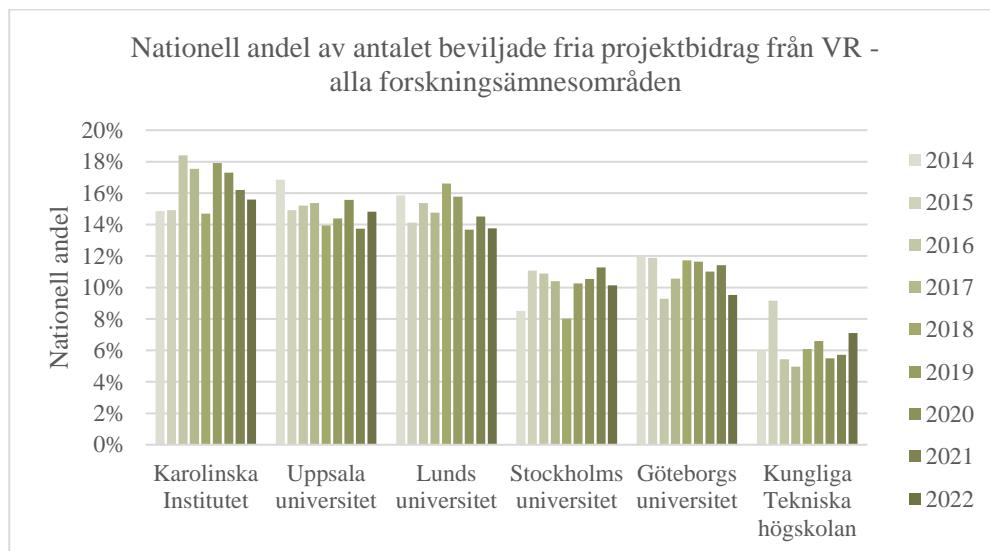
Inom Samhällsvetenskap är trenden svagt negativ. Stockholms universitets forskningsverksamhet inom forskningsämnesområdet var 2021 fortsatt näst störst i landet efter Göteborgs universitet, men för den undersökta perioden har andelen av de nationella rörelsekostnaderna minskat. Samtidigt har såväl Lunds universitet som Uppsala universitet uppvisat en motsatt utveckling vilket sammantaget medför att skillnaderna mellan Stockholms universitet, Lunds universitet och Uppsala universitet har minskat under perioden.

Inom Humaniora och konst har Uppsala universitet den största forskningsverksamheten. Stockholms universitet har den näst största forskningsverksamheten inom forskningsämnesområdet men skillnaderna mot Lunds universitet och Göteborgs universitet är små.

Värt att notera är att Naturvetenskap är det ekonomiskt sett största forskningsämnesområdet jämfört med Samhällsvetenskap och Humaniora och konst. Detta medför att även relativt små förändringar får större utslag i de två senare figurerna vilket gör variationerna i data större.

2.2 Vetenskapsrådets fria projektbidrag

De fria projektbidragen är Vetenskapsrådets största bidragsform och beviljas i konkurrens efter en gedigen sakkunniggranskning där vetenskaplig excellens är den huvudsakliga bedömningsgrunden. De beviljade projekten är forskarinitierade och ett viktigt verktyg som skapar förutsättningar för oberoende forskare att kunna realisera sina egna idéer. I Figur 5–Figur 8 visas Stockholms universitets andel av det totala antalet beviljade fria projektbidrag från Vetenskapsrådet per år och forskningsämnesområde för perioden 2014–2022. Stockholms universitets andelar jämförs med andelarna för de övriga största bidragsmottagarna. Data har inhämtats från Vetenskapsrådet.⁴

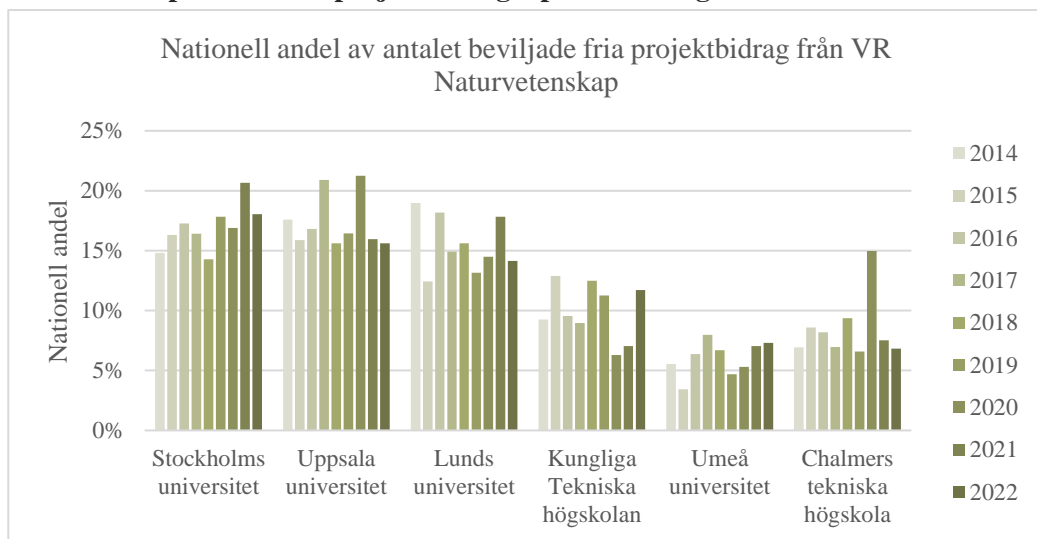
Figur 5. Andelar av det totala antalet fria projektbidrag beviljade av Vetenskapsrådet per medelsförvaltare under perioden 2014–2022. Varje bidrag har en medelsförvaltare. Stockholms universitet jämförs med de övriga fem mest frekventa bidragsmottagarna. Data är sorterat på nationell andel 2022. Det sammanlagda beloppet av beviljade fria projektbidrag från Vetenskapsrådet har ökat från 2,2 miljarder SEK 2014 till 2,6 miljarder SEK 2022.

Figur 5 kan jämföras med Figur 1, två indikatorer som är beroende av varandra då ett ökat antal beviljade bidrag även leder till ökade rörelsekostnader. År 2021 stod Stockholms universitet för knappt 8 % av högskolesektorns rörelsekostnader för FoU medan universitetet beviljades drygt 11 % av Vetenskapsrådets fria projektbidrag. Detta förklaras delvis av att en väldigt stor del av Vetenskapsrådets fria projektbidrag går till de breda etablerade

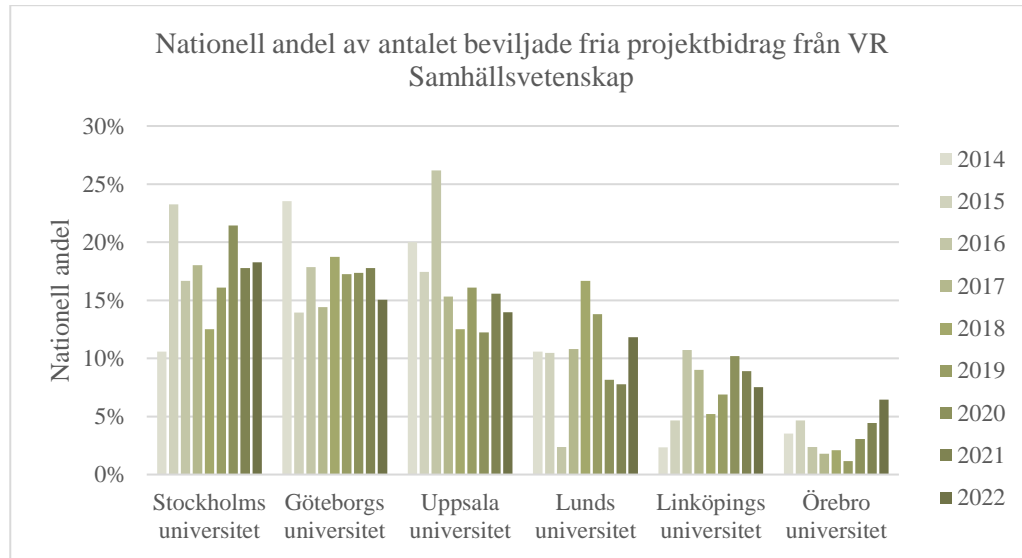
⁴ <https://www.vr.se/analys/svensk-forskning-i-siffror/vetenskapsradets-forskningsfinansiering-i-siffror.html>

universiteten medan rörelsekostnaderna har större spridning över hela högskolesektorn. För 2022 har Stockholms universitets andel av antalet beviljade fria projektbidrag minskat med en procentenhet till drygt 10 %. I Figur 5 framgår det att de relativa skillnaderna mellan Stockholms universitet och övriga ledande universitet är mindre när antalet fria projektbidrag beaktas jämfört med skillnaderna i rörelsekostnader (Figur 1), något som måste ses som positivt ur Stockholms universitets perspektiv. Även i Figur 5 kan skillnaderna i jämförelse med Uppsala universitet och Lunds universitet förklaras av att Stockholms universitet inte har någon teknisk eller medicinsk fakultet.

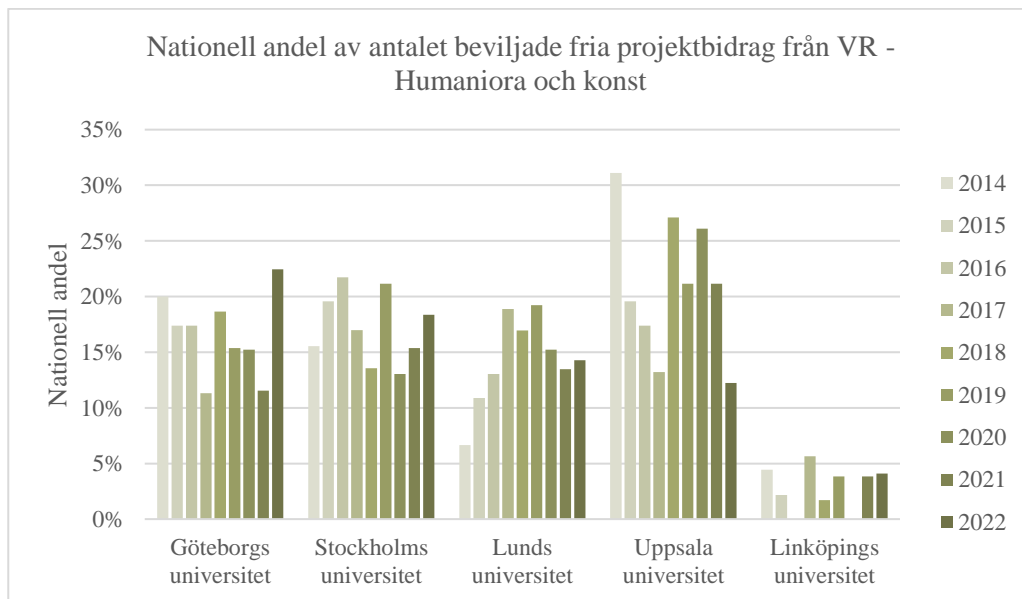
2.2.1 Vetenskapsrådets fria projektbidrag – per forskningsämnesområde

Figur 6. Andelar av det totala antalet fria projektbidrag inom forskningsämnesområdet Naturvetenskap beviljade av Vetenskapsrådet per medelsförvaltare under perioden 2014–2022. Varje bidrag har en medelsförvaltare. Stockholms universitet jämförs med de övriga fem mest frekventa bidragsmottagarna. Data är sorterat på nationell andel 2022. Det sammanlagda beloppet av beviljade fria projektbidrag från Vetenskapsrådet inom Naturvetenskap har ökat från 701 miljoner SEK 2014 till 748 miljoner SEK 2022.

Figur 7. Andelar av det totala antalet fria projektbidrag inom forskningsämnesområdet Samhällsvetenskap beviljade av Vetenskapsrådet per medelsförvaltare under perioden 2014–2022. Varje bidrag har en medelsförvaltare. Stockholms universitet jämförs med de övriga fem mest frekventa bidragsmottagarna. Data är sorterat på nationell andel 2022. Det sammanlagda beloppet av beviljade fria projektbidrag från Vetenskapsrådet inom samhällsvetenskap har ökat från 405 miljoner SEK 2014 till 450 miljoner SEK 2022.

Figur 8. Andelar av det totala antalet fria projektbidrag inom forskningsämnesområdet Humaniora och konst beviljade av Vetenskapsrådet per medelsförvaltare under perioden 2014–2022. Varje bidrag har en medelsförvaltare. Stockholms universitet jämförs med de övriga fyra mest frekventa bidragsmottagarna. Data är sorterat på nationell andel 2022. Det sammanlagda beloppet av beviljade fria projektbidrag från Vetenskapsrådet inom Humaniora och konst har ökat från 178 miljoner SEK 2014 till 200 miljoner SEK 2022.

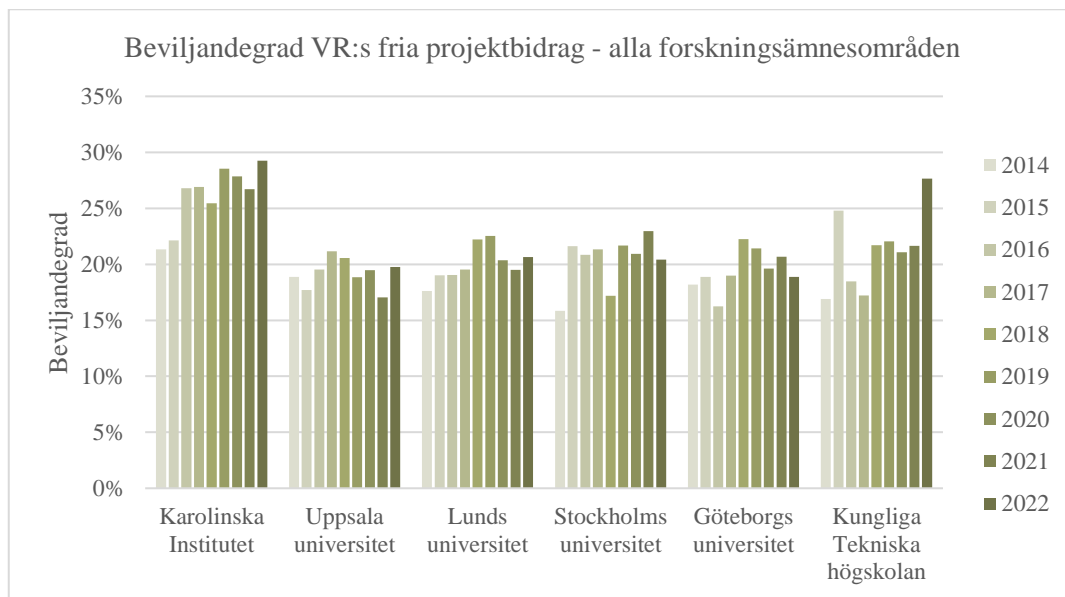

Siffrorna i Figur 6–Figur 8 varierar mer från år till år jämfört med de i Figur 5. Detta p.g.a. ett mindre statistiskt underlag, men det finns också mättnadseffekter då en given forskargrupp inte tillåts ha ett obegränsat antal pågående fria projektbidrag. Det kan dock konstateras att både under 2021 och 2022 var Stockholms universitet det lärosäte i Sverige som mottog störst andel av de nationellt beviljade fria projektbidragen inom såväl Naturvetenskap som Samhällsvetenskap. Inom Humaniora och konst var Stockholms universitet den näst vanligaste mottagaren för samma period. För Humaniora och konst redovisas endast de övriga fyra mest frekventa bidragsmottagarna vilket beror på att den sjätte största medelförvaltaren för 2022 inte utgörs av ett enskilt lärosäte utan av en grupp av lärosäten, som i Vetenskapsrådets data benämns ”ej svensk” och består av oberoende institutioner och andra typer av organisationer.

Inom Naturvetenskap kan en positiv trend urskiljas under hela mätperioden, med ett mycket positivt utfall 2021, men med en återgång till tidigare års nivåer 2022. Inom Samhällsvetenskap samt inom Humaniora och konst är det svårare att dra tydliga slutsatser p.g.a. de relativt stora statistiska variationerna. Generellt är dock Stockholms universitets utfall i denna indikator mycket positiv. Detta är rimligtvis ett resultat av universitetets kvalitetskultur och det arbete som många institutioner lägger ner på att utveckla arbetet kring bidragsansökningar, vilket tydliggörs inte minst vid institutionernas kvalitetsdialoger.

2.3 Beviljandegrad för ansökningar till Vetenskapsrådets fria projektbidrag

Att tilldelas en stor andel av Vetenskapsrådets beviljade fria projektbidrag är en kvalitetsindikator. En annan kvalitetsindikator relaterad till lärosätets resurseffektivitet är beviljandegraden för de inskickade ansökningarna. Beviljandegraden för Stockholms universitet rörande Vetenskapsrådets fria projektbidrag visas i Figur 9–Figur 12, uppdelat på år och forskningsämnesområde. Data har inhämtats från Vetenskapsrådet.⁵

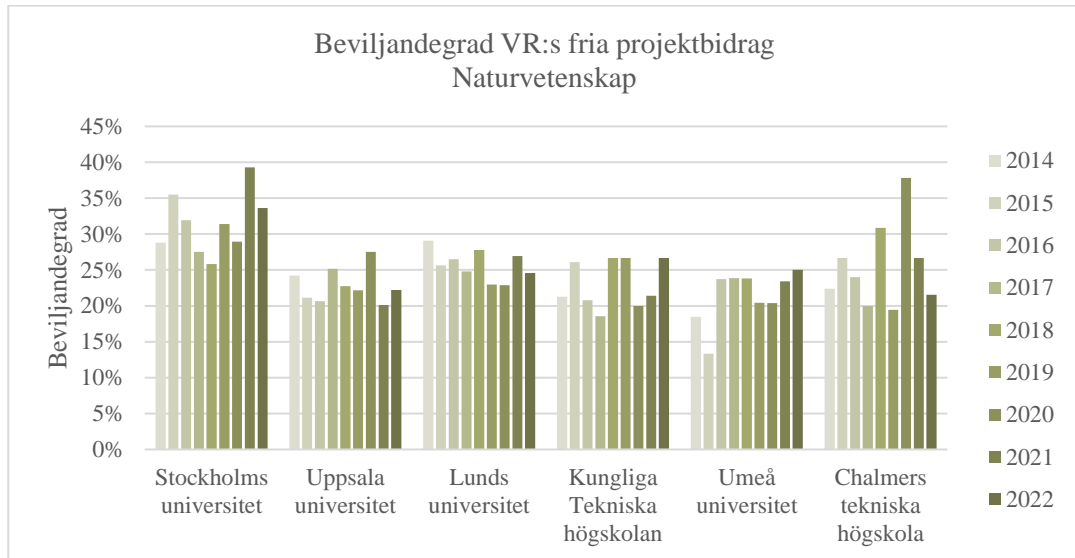

Figur 9. Beviljandegrad för ansökningar till Vetenskapsrådets fria projektbidrag. Stockholms universitet jämförs med de övriga fem mest frekventa bidragsmottagarna. Data är sorterat på antalet beviljade fria projektbidrag 2022. Det totala antalet inkomna ansökningar till Vetenskapsrådets fria projektbidrag har minskat från 3 770 stycken 2014 till 3 333 stycken 2022. Nationellt snitt rörande beviljandegrad var 20 % för 2022.

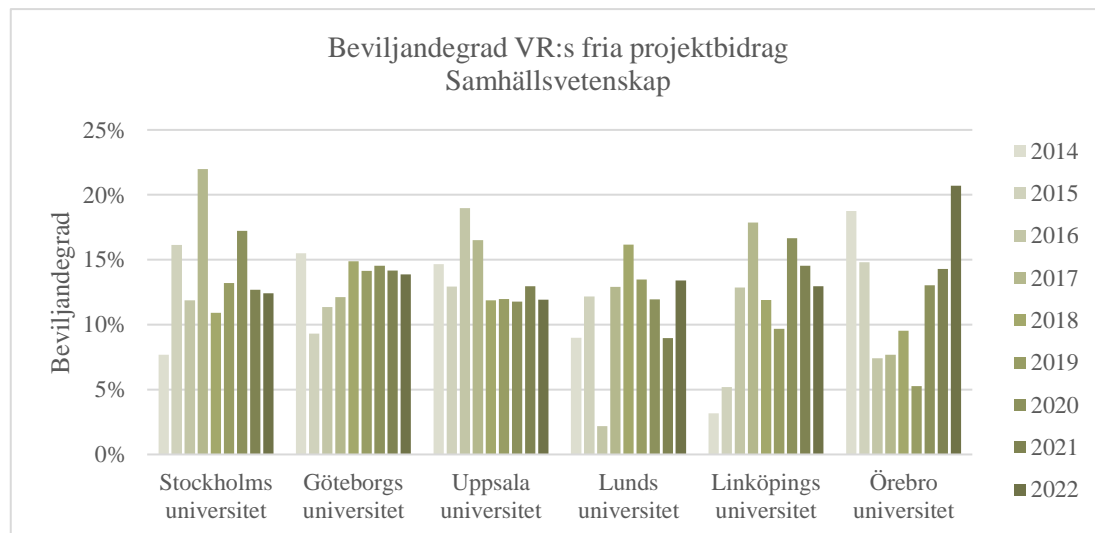
Figur 9 visar att Stockholms universitets beviljandegrad är jämförbar med och ofta högre än övriga ingående lärosäten. Detta trots att den nationella beviljandegraden för fria projektbidrag från Vetenskapsrådet inom Samhällsvetenskap samt Humaniora och konst är ungefär hälften av densamma för ämnesområdena Teknik samt Medicin och hälsovetenskap. Detta måste ses som mycket positivt givet Stockholms universitets ämnesprofil.

⁵ <https://www.vr.se/analys/svensk-forskning-i-siffror/vetenskapsradets-forskningsfinansiering-i-siffror.html>

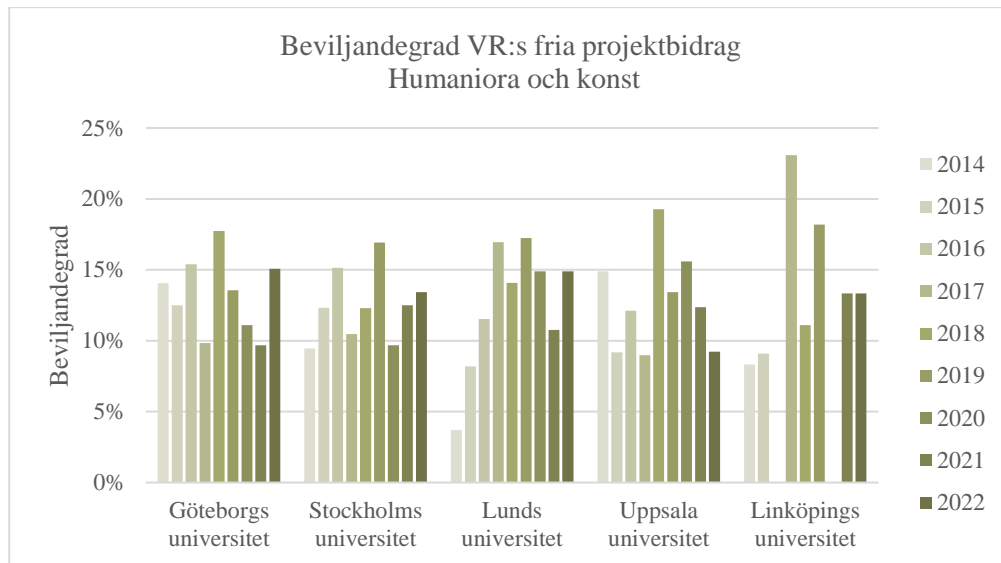
2.3.1 Beviljandegrad för ansökningar till Vetenskapsrådets fria projektbidrag – per forskningsämnesområde

Figur 10. Beviljandegrad för ansökningar till Vetenskapsrådets fria projektbidrag inom forskningsämnesområdet Naturvetenskap. Stockholms universitet jämförs med de övriga fem mest frekventa bidragsmottagarna. Data är sorterat på antal beviljade fria projektbidrag 2022. Det totala antalet inkomna ansökningar till Vetenskapsrådets fria projektbidrag inom Naturvetenskap har minskat från 999 stycken 2014 till 878 stycken 2022. Nationellt snitt rörande beviljandegrad inom Naturvetenskap var 23 % för 2022.

Figur 11. Beviljandegrad för ansökningar till Vetenskapsrådets fria projektbidrag inom forskningsämnesområdet Samhällsvetenskap. Stockholms universitet jämförs med de övriga fem mest frekventa bidragsmottagarna. Data är sorterat på antal beviljade fria projektbidrag 2022. Det totala antalet inkomna ansökningar till Vetenskapsrådets fria projektbidrag inom Samhällsvetenskap har minskat från 894 stycken 2014 till 807 stycken 2022. Nationellt snitt rörande beviljandegrad inom Samhällsvetenskap var 12 % för 2022.

Figur 12. Beviljandegrad för ansökningar till Vetenskapsrådets fria projektbidrag inom forskningsämnesområdet Humaniora och konst. Stockholms universitet jämförs med de övriga fem mest frekventa bidragsmottagarna. Data är sorterat på antal beviljade fria projektbidrag 2022. Det totala antalet inkomna ansökningar till Vetenskapsrådets fria projektbidrag inom Humaniora och konst har minskat från 501 stycken 2014 till 418 stycken 2022. Nationellt snitt rörande beviljandegrad inom humaniora och konst var 12 % för 2022.

Något som återspeglas i Figur 10–Figur 12 är att beviljandegraderna generellt varierar mellan olika forskningsämnesområden. Under de senaste fem åren har de nationella beviljandegraderna inom Medicin och hälsovetenskap och Naturvetenskap varit cirka 25 % medan motsvarande siffra inom Teknik är cirka 20 %. De nationella beviljandegraderna inom Samhällsvetenskap och Humaniora och konst är dock runt 11–12 %. I ljuset av detta ska beviljandegraderna för Stockholms universitet i Figur 9 ses som mycket positiva med tanke på den stora omfattningen av forskning som bedrivs inom Samhällsvetenskap och Humaniora och konst. Att fackinriktade lärosäten inom Medicin och hälsovetenskap eller Teknik har en högre generell beviljandegrad är inte oväntat givet hur finansieringssystemet ser ut. När det gäller de forskningsområden som rör Stockholms universitet (Naturvetenskap, Samhällsvetenskap samt Humaniora och konst) så uppvisar Stockholms universitet en genomsnittlig beviljandegrad under de senaste fem åren på 21 %, att jämföras med den nationella siffran på 17 %. Vidare presterar universitetet över snittet inom samtliga tre forskningsämnesområden. Framför allt sticker Naturvetenskap ut där Stockholms universitet för 2022 uppvisar en beviljandegrad på 34 %, att jämföra med det nationella snittet inom samma forskningsämnesområde på 23 %. När det gäller Samhällsvetenskap och Humaniora och konst ligger Stockholms universitet marginellt över genomsnittet.

Stockholms universitet visar generellt sett hög beviljandegrad för Vetenskapsrådets fria projektbidrag. Det ska poängteras att beviljandegraden inte är samma sak som andelen högkvalitativa ansökningar då många avslagna ansökningar tilldelas ett högt betyg under

utvärderingsprocessen. Däremot finns det ett starkt samband mellan beviljandegrad och betygsfördelning på ansökningarna.

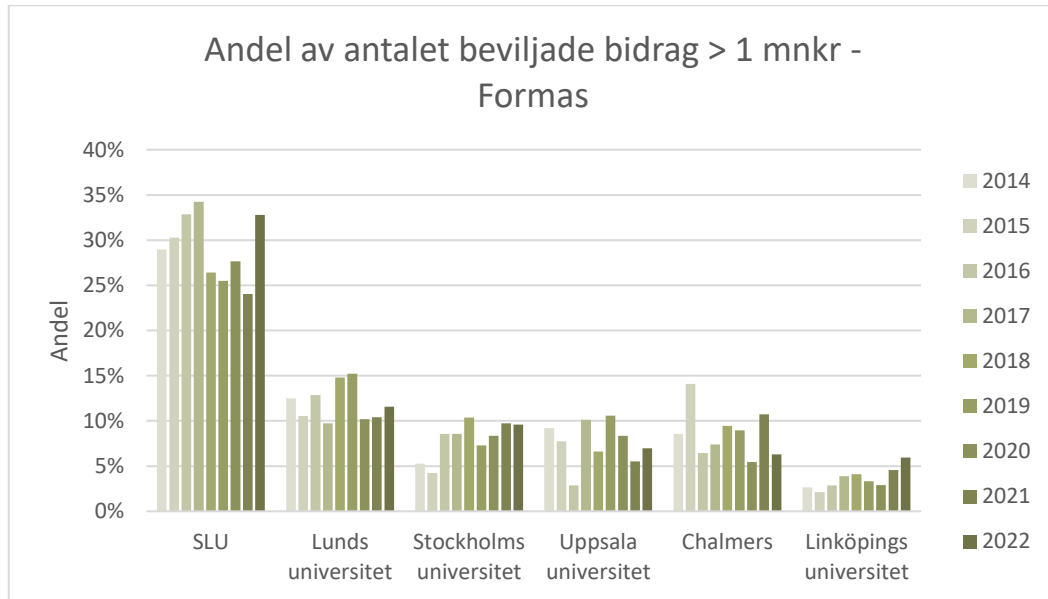
2.4 Beviljade externa medel från ytterligare finansiärer

För flertalet institutioner vid Stockholms universitet är inte Vetenskapsrådets fria projektbidrag den viktigaste eller den enda externa finansieringen av forskning. För att lyfta perspektivet till andra finansiärer och andra bidragsformer används den nationella projekt databasen SweCRIS som innehåller beviljade externa projektmedel från ett flertal finansiärer. Utifrån SweCRIS beräknas Stockholms universitets andel av olika finansiärers beviljade bidrag nedan.⁶

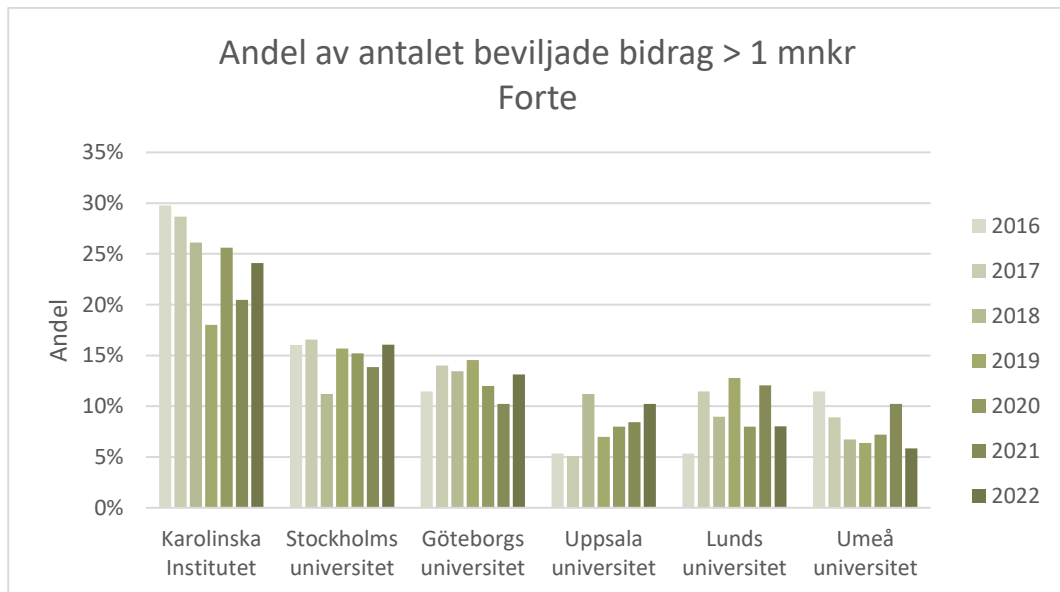
För att undvika mindre konferens- eller resebidrag beaktas endast bidrag med en totalbudget större än 1 mkr vid framtagandet av denna indikator. Värt att notera är att flertalet av de beviljade bidragen som ingår i SweCRIS är samarbetsprojekt i vilka medel förmedlas vidare av bidragets medelsförvaltande organisation till ett antal forskningsutförare. I databasen tillfaller dock hela det beviljade bidraget den primära medelsförvaltaren.

Storleken på bidrag i SweCRIS varierar kraftigt då databasen innehåller projekt-, program- och karriärsbidrag. Med anledning av detta används här andelen av antalet beviljade bidrag istället för andelen av de faktiskt beviljade medlen. De finansiärer som här undersöks närmare är Forskningsrådet för hållbar utveckling (Formas), Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd (Forte), Stiftelsen för humanistisk och samhällsvetenskaplig forskning (Riksbankens Jubileumsfond) och Vetenskapsrådet.

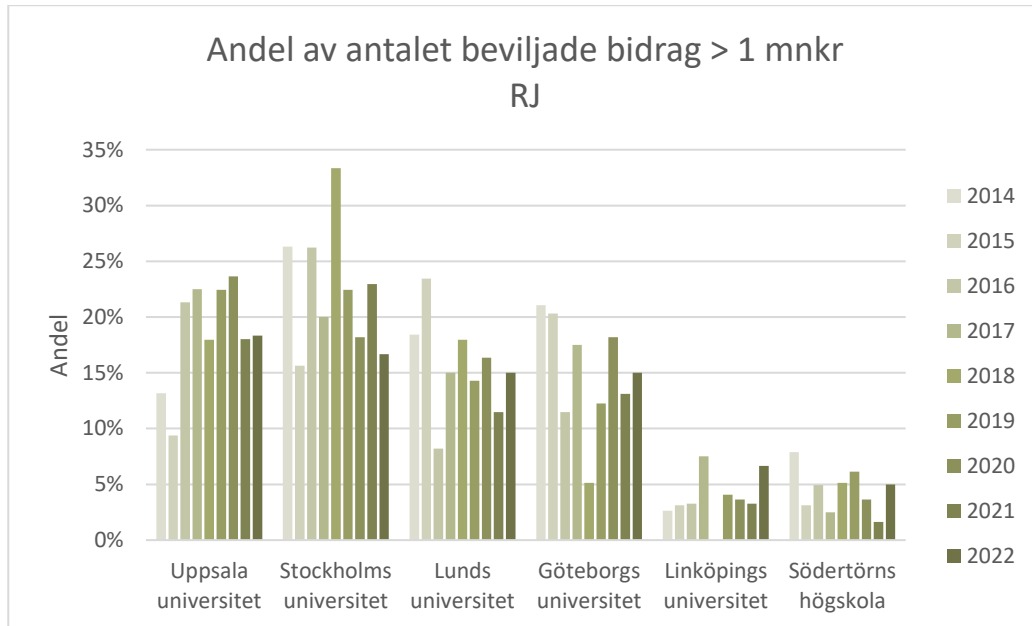
⁶ Data är hämtad från i SweCRIS: <https://www.vr.se/swecris#/>

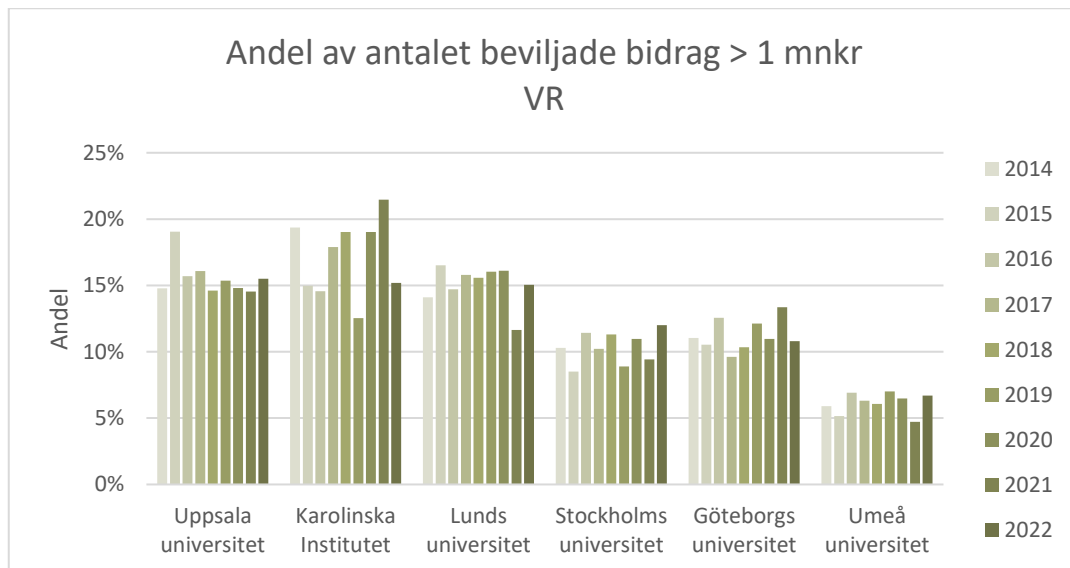
Figur 13. Andelen av antalet beviljade bidrag (>1 mnkr) från Formas per koordinerande organisation under perioden 2014–2022. Samtliga bidragsformer är inräknade. Stockholms universitet jämförs med övriga fem lärosäten med flest antal beviljade bidrag. Sveriges lantbruksuniversitet är förkortat till SLU. Data är sorterat på nationell andel av antalet beviljade bidrag 2022. Under 2022 beviljade Formas medel om totalt drygt 1 844 miljoner kronor varav 88 % gick till universitet och högskolor enligt årsredovisning.

Figur 14. Andelen av antalet beviljade bidrag (>1 mnkr) från Forte per koordinerande organisation under perioden 2014–2022. Samtliga bidragsformer är inräknade. Stockholms universitet jämförs med övriga fem lärosäten med flest antal beviljade bidrag. Data är sorterat på nationell andel av antalet beviljade bidrag 2022. Forte betalade 2022 ut 115 mnkr till Stockholms universitet enligt årsredovisning.

Figur 15. Andelen av antalet beviljade bidrag (>1 mnkr) från Riksbankens Jubileumsfond per koordinerande organisation under perioden 2014–2022. Samtliga bidragsformer är inräknade. Stockholms universitet jämförs med övriga fem lärosäten med flest antal beviljade bidrag. Data är sorterat på nationell andel av antalet beviljade bidrag 2022.

Figur 16. Andelen av antalet beviljade bidrag (>1 mnkr) från Vetenskapsrådet per koordinerande organisation under perioden 2014–2022. Samtliga bidragsformer är inräknade. Stockholms universitet jämförs med övriga fem lärosäten med flest antal beviljade bidrag. Data är sorterat på nationell andel av antalet beviljade bidrag 2022. Vetenskapsrådet betalade 2022 ut 588 mnkr till Stockholms universitet enligt årsredovisning.

Även här återspeglas Stockholms universitets framgång hos externa finansiärer. Variationerna från år till år är stundtals relativt stora vilket gör det svårt att dra säkra slutsatser rörande trender men positiva signaler kan anas rörande Forte och Vetenskapsrådet. Särskilt värt att notera är andelen av Fortes bidrag som tillfaller Stockholms universitet trots avsaknad av en medicinsk fakultet.

2.5 Medel från Knut och Alice Wallenbergs Stiftelse

Knut och Alice Wallenbergs Stiftelse (KAW) är den i särklass största av Wallenbergstiftelserna, den största privata forskningsfinansiären i Sverige och en av de största i Europa. Sammantaget är Wallenbergstiftelserna, jämte EU:s ramforskningsprogram, universitetets näst största externa forskningsfinansiär. 2022 motsvarade externa forskningsintäkter från Wallenbergstiftelserna, varav huvuddelen från KAW, 30 % av intäkterna från Vetenskapsrådet (172/577 mnkr). Inom det naturvetenskapliga området motsvarade de 40 % (142/356 mnkr). Varken det totala antalet projekt eller projekt beviljade till Stockholms universitets forskare är särskilt stort, så en liten variation kan ge relativt stort utslag i statistiken. Indikatorn är dock viktig att följa då erhållna projektanslag är en stark indikation på vetenskaplig kvalitet – ansökningar till Wallenbergstiftelserna genomgår en universitetsintern gransknings- och urvalsprocess samt en gedigen granskning med externa, internationella experter. KAW beviljar projekt som ”bedöms hålla högsta internationella klass och ha möjlighet att leda till framtida vetenskapliga genombrott”. Projektanslag från KAW är också bland de största som beviljas till enskilda forskare som huvudsökande (sedan 2019 års utlysning också med krav på en konstellation om minst en och högst fyra medsökande forskare vilka bedöms tillsammans med huvudsökande).

Tabell 1. Av KAW beviljade ansökningar inom bidragsformen ”forskningsprojekt av hög vetenskaplig potential” per år och huvudsökandes hemvist. Belopp anges i tkr och inom parentes anges antalet beviljade projekt.

Lärosäte	2017	2018	2019	2020	2022
KI	107 850 (4)	104 200 (4)	134 500 (4)	142 500 (4)	135 300 (4)
SU	55 200 (2)	163 900 (5)	132 500 (4)	20 400 (1)	115 300 (4)
UU	79 800 (3)	69 400 (3)	119 500 (4)	63 000 (2)	74 300 (2)
LU	60 400 (2)	55 800 (2)	95 000 (3)	68 900 (3)	120 900 (4)
GU	187 700 (5)	36 700 (1)	37 000 (1)	34 700 (1)	30 200 (1)
Chalmers	0	30 700 (1)	25 000 (1)	95 400 (3)	109 300 (4)
LiU	0	60 600 (2)	68 500 (2)	29 000 (1)	30 200 (1)
KTH	34 800 (1)	61 200 (2)	0	0	52 300 (2)
UmU	0	30 000 (1)	0	58 500 (2)	0
SLU	0	27 500 (1)	28 000 (1)	0	32 200 (1)
NRM	31 000 (1)	0	0	28 600 (1)	0
Totalt beviljat	560 000 (18)	640 000 (22)	640 000 (20)	541 000 (18)	700 000 (23)

Not: Tabellen är sorterad efter totalt beviljat belopp de senaste fem åren, 2017–2022, i miljoner kronor: KI, 624; SU, 487; UU, 406; LU, 401; GU, 326; osv. till NRM, 60.

KAW beviljar projektanslag främst inom medicin, teknik och naturvetenskap. Som tidigare nämnts saknar Stockholms universitet såväl medicinsk som teknisk fakultet, men universitetets forskare är likväl mycket framgångsrika här. En möjlig förklaring till den tillfälliga nedgången i beviljade projekt 2020 kan vara att några lärosäten lyckades bättre än Stockholms universitet med att föra fram starka kvinnliga huvudsökande för att möta KAW:s nya krav i arbetet för en jämnare könsfördelning. Målet var då att minst 30 % av de beviljade projekten skulle ha kvinnlig huvudsökande, med en successiv ökning till minst 40 % i kommande ansökningsomgångar.

Under pandemiåret 2021 ställdes utlysningen av projektbidrag in till följd av den globala ekonomiska nedgång som då prognosticerades. Därefter har utlysningar gjorts vartannat år, och från och med 2024 års utlysning har ett tak införts för hur många ansökningar som får skickas in från respektive lärosäte, baserat på utfall vid tidigare utlysningar. Stockholms universitet tillhör som framgår av Tabell 1 ovan det översta skiktet och får i likhet med Karolinska institutet, Uppsala universitet och Lunds universitet, skicka in 15 ansökningar. Dessutom är Stockholms universitet en del i KAW:s storsatsning från och med 2021 om 2,7 miljarder kronor på forskning om hållbara material inom Wallenberg Initiative Material Science for Sustainability (WISE).

2.6 Wallenberg Academy Fellows

Antalet erhållna Wallenberg Academy Fellows-anslag (WAF) är en indikator som möjliggör nationell jämförelse inom alla ämnesområden vad avser unga forskartalanger, både sådana som redan är verksamma vid det egna lärosätet, och förmågan att internationellt rekrytera unga excellenta forskare.

Wallenberg Academy Fellows-programmet har en utvecklande dimension avseende jämställdhet och internationalisering då finansören ställer krav på sammansättningen av lärosätenas kandidater vad gäller underrepresenterat kön (minst 40 % av de nominerade) och andelen utlandsrekryterade (en internationell kandidat för varje intern nominering). KAW och vetenskapsakademierna organiserar dessutom mentorsprogram för Fellows, vilket bidrar till karriärutveckling av framtida forskningsledare.

Tabell 2. Antal beviljade Wallenberg Academy Fellows för Stockholms universitet respektive år (antal verksamma inom parentes).

	2015	2016	2017	2019	2021
Humanvetenskap	1	1	1 (2)	1	1
Naturvetenskap	2	4 (3)	6	3	4 (3)
SU totalt	3	5 (4)	7 (8)	4	5 (4)
Alla lärosäten	24	29	29	29	27 (22)

I senaste utlysningssomgången 2021 (sedan 2017 utlyses programmet bara vartannat år och besked i 2023 års utlysning kommer först i slutet av året) utnämndes fem Wallenberg

Academy Fellows vid Stockholms universitet; en av dem tackade dock nej då hon accepterat en annan tjänst utomlands. Stockholms universitet är mycket framgångsrikt inom programmet, i synnerhet i relation till universitetets nomineringskvot; universitetet får nominera tolv kandidater medan Uppsala universitet, Lunds universitet och Karolinska institutet får nominera sexton kandidater vardera. Den genomsnittliga beviljandegraden är cirka 22 % nationellt. Stockholms universitet är relativt sett alltså det mest framgångsrika lärosätet i programmet hittills (2012–2021).

Efter en första femårsperiod som Fellow finns möjlighet att åternomineras för en förlängning om ytterligare fem år (liknar ERC Consolidator Grant, se avsnittet nedan). KAW har utöver Fellows-programmet även excellensbidrag i form av Wallenberg Scholars (liknar ERC Advanced Grant, se avsnittet nedan) där det också finns möjlighet att ansöka om förlängning. Vid Stockholms universitet beviljades 2022 tre WAF förlängningsbidrag, varav en samtidigt befordrades till Wallenberg Scholar (forskaren hade dock redan tidigare accepterat en tjänst utomlands).

WAF är liksom KAW-projekten en viktig excellensindikator. Dock är antalet individer som beviljas medel för unga lovande forskare relativt litet. Detta gör att universitetet behöver utveckla ytterligare mått på excellensbidrag för unga forskare med nationellt perspektiv. Underlaget skulle kunna kompletteras med ett antal liknande karriärbidrag från svenska finansiärer (såsom Vetenskapsrådets etableringsbidrag, Stiftelsen för strategisk forsknings Framtidens forskningsledare), vilket sammantaget kan utgöra en indikator för hur det går för universitetets yngre forskare.

2.7 European Research Council

European Research Council (ERC) är den största finansiären av excellent grundforskning på europeisk nivå. Genom att efterfråga ambitiösa projekt med förväntade vetenskapliga genombrott kompletterar ERC de nationella finansiärerna, som sällan har motsvarande medel eller ansats. ERC är del av EU-kommissionens ramprogram för forskning och innovation. I likhet med Vetenskapsrådet ger ERC bidrag till alla ämnesområden efter en kollegial granskningsprocess baserad på vetenskaplig kvalitet. Antalet ERC-bidrag inom ett ämnesområde är därför en lämplig indikator som tillåter såväl en nationell som en europeisk jämförelse. En nackdel med denna indikator är dock att antalet bidrag till ett lärosäte är ganska litet och att fluktuationer i antalet beviljade bidrag därför kan ge stora utslag statistiskt.

ERC:s bidragsformer vänder sig till forskare i olika karriäråldrar: Starting Grant (2–7 år efter disputation), Consolidator Grant (7–12 år efter disputation) samt Advanced Grant (för seniora forskare). Synergy Grant finansierar en grupp av två till fyra forskare och är därför svår att jämföra direkt med individuell finansiering och redovisas därför separat i tabellerna nedan. ERC:s budget räcker inte till att finansiera alla ansökningar med tillräcklig vetenskaplig kvalitetsnivå för att beviljas ERC-bidrag (de facto ansökningar med högsta betyg). Sökande till Starting Grant eller Consolidator Grant som har fått denna kvalitetsstämpel kan istället bli finansierade av Vetenskapsrådet eller av Swedish Foundations' Starting Grant (ett samarbete

mellan fem stiftelser och en förening: Familjen Erling-Perssons Stiftelse, Kempestiftelserna, Olle Engkvists Stiftelse, Ragnar Söderbergs stiftelse, Riksbankens Jubileumsfond och Svenska Sällskapet för Medicinsk Forskning, som finansierar forskarna i enlighet med sina respektive stadgar och prioriteringar). Maxbeloppen för ERC-bidrag varierar mellan 1,5 och 10 miljoner euro beroende på bidragsform. Tabell 3 och Tabell 4 baseras på data från ERC:s publikationer ”Outcome: Indicative statistics” (senare omdöpt till ”statistics”) för respektive bidragsform.⁷

Tabell 3. Antal beviljade ERC-bidrag till Stockholms universitet respektive år (antal verksamma forskare inom parentes).

Bidragsform	2018	2019	2020	2021	2022
Starting Grant	2 (3)	1 (2)	2 (1)	4	2
Consolidator Grant	1	1	1	2	2
Advanced Grant	0	0	4	1 (1)	3
Individuella ERC-bidrag totalt	3 (4)	2 (3)	7 (6)	7 (7)	7
Synergy Grant-bidrag [deltagare]	0 [1]	0 [0]	0 [0]	Ej utlyst	0 [0]

Not: Under perioden har elva ansökningar erhållit högsta ERC-betyg utan finansiering, dvs. då ERC:s budget inte har räckt till. Flera av dessa ansökningar finansierades istället av Swedish Foundations' Starting Grant.

Tabell 4. Antal beviljade ERC-bidrag till Sverige respektive år.

Bidragsform	2018	2019	2020	2021	2022
Starting Grant	17	14	23	14	12
Consolidator Grant	8	10	6	16	12
Advanced Grant	6	6	7	6	13
Individuella ERC-bidrag totalt	31	30	36	36	37
Synergy Grant-bidrag [deltagare]	0 [1]	1 [5]	2 [3]	Ej utlyst	0 [0]

Tabell 5. Antal beviljade ERC-bidrag till länder inom EU samt till associerade länder respektive år.

Bidragsform	2018	2019	2020	2021	2022
Starting Grant	403	408	436	397	408
Consolidator Grant	291	301	327	313	321
Advanced Grant	222	185	209	253	218
Individuella ERC-bidrag totalt	916	894	972	963	947
Synergy Grant-bidrag [deltagare]	27 [88]	37 [126]	34 [116]	Ej utlyst	35 [124]

⁷ <https://erc.europa.eu/support/document-library/archive>

Antalet individuella ERC-bidrag beviljade till Stockholms universitet under perioden 2018–2022 har ökat till sju bidrag per år de sista tre åren (Tabell 3). Motsvarande bidrag till Sverige (Tabell 4) har följt samma mönster med lägre noteringar 2018 och 2019. ERC delade också ut färre individuella bidrag totalt under dessa år (Tabell 5), men variationen över åren är mindre. ERC-bidraget är portabelt och främst juniora forskare flyttar ERC-bidrag. Fyra av de senaste fem åren har någon forskare valt att flytta sitt projekt från eller till Stockholms universitet före projektstart (skillnad mellan beviljade bidrag i Tabell 3 och verksamma forskare inom parentes visar flytt mellan ansökanstillfälle till kontraktskrivande). Både 2021 och 2022 var det två forskare vid Stockholms universitet som beviljades ERC Consolidator Grant, efter många år med en forskare beviljad. Antalet Advanced Grants till Stockholms universitet varierar stort över tid.

Individuella ERC-bidrag från 2019 till 2021 visar en positiv trend där ERC-mottagare vid Stockholms universitet (Tabell 3) går från en tiondel till en femtedel av Sveriges totala antal (Tabell 4). Det är värt att notera att de till Stockholms universitet fyra beviljade Advanced Grant-bidragen år 2020 utgjorde hela 57 % av alla motsvarande bidrag till Sverige. På samma sätt utgjorde Stockholms universitets fyra Starting Grant-bidrag år 2021 närmare en tredjedel av motsvarande bidrag nationellt.

3 Bibliometriska indikatorer

Uppgifter rörande Stockholms universitets forskningspublikationer inhämtas från universitetets egen publikationsdatabas DiVA⁸ samt från den s.k. Leidenrankingen⁹. Leidenrankingen sammanställs av Centre for Science and Technology Studies (CWTS) på Universitetet i Leiden och bygger på data från den kommersiella publikationsdatabasen Web of Science från Clarivate Analytics.

Medan DiVA syftar till att vara heltäckande med avseende på publikationer från forskare vid Stockholms universitet så innehåller Web of Science endast en delmängd av samma data, framför allt för tidskriftsartiklar. Web of Sciences täckningsgrad av Stockholms universitets totala publikationsmängd varierar mellan forskningsämnesområden och är bättre inom Naturvetenskap än inom Samhällsvetenskap och Humaniora och konst. Leidenrankingen inkluderar endast sakkunniggranskade tidskriftsartiklar publicerade framför allt i internationella engelskspråkiga tidskrifter.

⁸ <https://su.diva-portal.org>

⁹ <https://www.leidenranking.com>

3.1 Publiceringsvolym och författarsamarbeten

3.1.1 Enligt Leidenrankingen

Baserat på Leidenrankingen visar Tabell 6 utvecklingen av antalet vetenskapliga publikationer författade av forskare vid Stockholms universitet tillsammans med andelen samförfattade artiklar generellt och andelen internationellt samförfattade artiklar.

Tabell 6. Utvecklingen av antalet vetenskapliga artiklar författade av forskare med affiliering till Stockholms universitet, enligt Leidenrankingen. Tabellen visar även utvecklingen av andelen artiklar som är samförfattade med forskare från andra organisationer samt utvecklingen av andelen artiklar som är internationellt samförfattade. Antalet artiklar är heltalsräknade, dvs. samförfattade artiklar delas inte upp i författarandelar.

Tidsperiod	Antal artiklar	Andel samförfattade artiklar	Andel internationella samförfattade artiklar
2006–2009	5442	75%	56%
2007–2010	5906	77%	59%
2008–2011	6464	78%	60%
2009–2012	7086	79%	62%
2010–2013	7737	81%	64%
2011–2014	8305	82%	64%
2012–2015	8987	83%	65%
2013–2016	9550	85%	68%
2014–2017	10 111	86%	71%
2015–2018	10 741	87%	73%
2016–2019	11 285	88%	75%
2017–2020	11 917	88%	75%
2018–2021	12 465	89%	75%

Både andelen samförfattade och andelen internationella samförfattade artiklar har stadigt ökat under lång tid. Utvecklingen har stabiliserats under den senast undersökta tidsperioden. Tabell 7 visar Stockholms universitets siffror för 2018–2021 i jämförelse med andra svenska lärosäten.

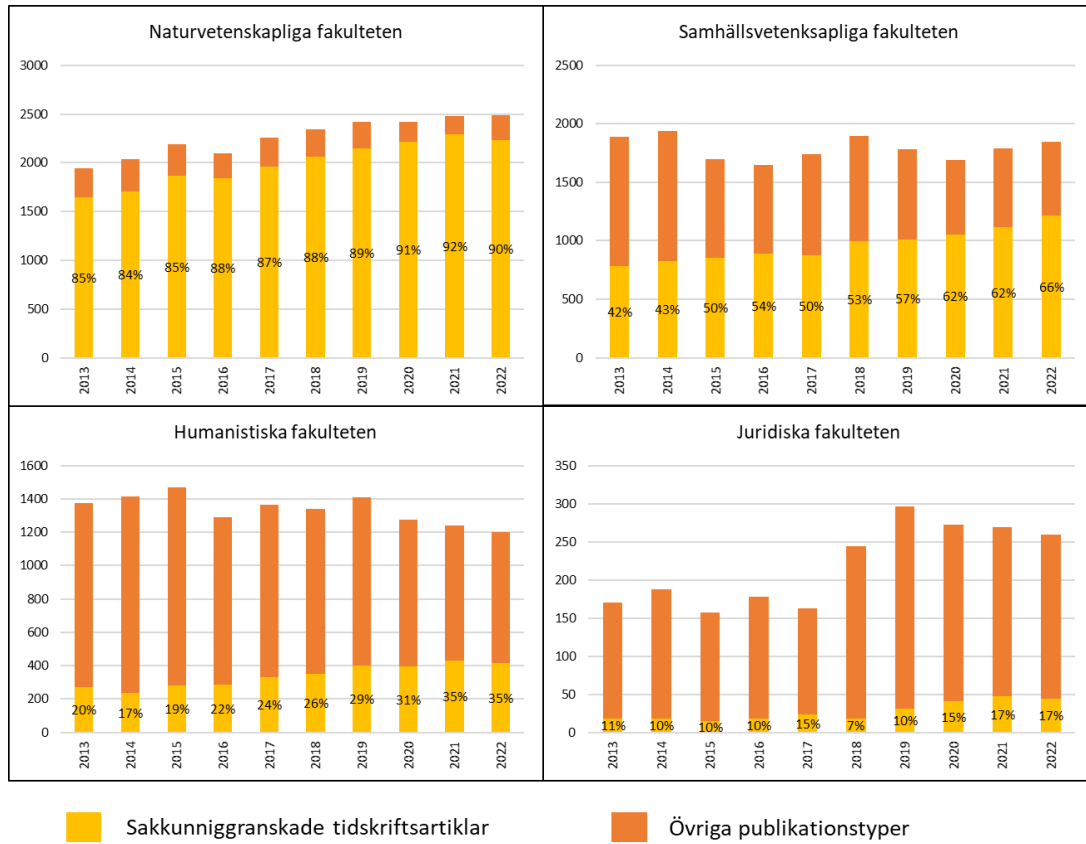
Tabell 7. Antalet vetenskapliga artiklar, andel samförfattade artiklar och andel internationell samförfattade artiklar under perioden 2018–2021 för ett urval av svenska lärosäten, enligt Leidenrankingen.

Lärosäte	Antal artiklar	Andel samförfattade artiklar	Andel internationella samförfattade artiklar
Karolinska institutet	26 900	92%	74%
Lunds universitet	21 085	85%	70%
Uppsala universitet	19 741	87%	69%
Göteborgs universitet	15 933	87%	65%
Stockholms universitet	12 465	89%	75%
Kungliga tekniska högskolan	11 690	87%	73%
Linköpings universitet	8 929	85%	61%
Chalmers tekniska högskola	8 301	86%	68%
Umeå universitet	7 900	85%	62%
Sveriges lantbruksuniversitet	7 371	90%	75%
Luleå tekniska universitet	3 201	84%	71%
Örebro universitet	3 194	87%	59%

Antalet publicerade artiklar per lärosäte korrelerar väl med lärosätenas rörelsekostnader för forskning och utveckling, se Figur 1. Stockholms universitet och Sveriges lantbruksuniversitet är de lärosäten i Sverige som har högst andel internationellt samförfattade publikationer. Ökningen har stabiliserats på en hög nivå, vilket tyder på att andelen internationellt samförfattade publikationer kan ha nått en plåtå runt 75 %. Samtliga svenska lärosäten har under den senaste tioårsperioden genomgått en liknande utveckling; de ökar stadigt sina andelar av samförfattade publikationer generellt och internationellt samförfattade publikationer. Likaså har förhållandena mellan de svenska lärosätena för dessa parametrar varit relativt konstanta under samma period.

3.1.2 Enligt DiVA

Enligt rektors beslut (dnr SU 301-1350-05) ska alla Stockholms universitets publikationer, dvs. all vetenskaplig publicering samt publikationer inom ramen för samverkansuppgiften, från och med 2007 registreras i DiVA. Figur 17 visar fördelningen av publikationstyper från DiVA-data per fakultet. Där finns tydliga skillnader mellan de fyra fakulteterna: Naturvetenskapliga fakulteten publicerar nästan enbart sakkunniggranskade tidskriftsartiklar, medan Juridiska fakulteten framför allt har andra publikationstyper. Både Humanistiska och Samhällsvetenskapliga fakulteten visar en tydlig ökning i andelen sakkunniggranskade tidskriftsartiklar under de senaste åren. Tabell 8-Tabell 10 visar antal publikationer uppdelat på publikationstyp och språk (svenska, andra språk) totalt vid Stockholms universitet och redovisat separat för det Humanvetenskapliga respektive det Naturvetenskapliga forskningsområdet.

Figur 17. Andelen sakkunniggranskade tidskriftsartiklar av det totala antalet publikationer per fakultet enligt DiVA.

Tabell 8. Antal publikationer i DiVA per publikationstyp och år – alla forskningsområden.

Publikationstyp	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Sakkunniggranskat, på andra språk	3462	3702	3576	3817	4047	4151	4202	4342	4386
Sakkunniggranskat, på svenska	148	125	151	121	138	129	126	133	149
Avhandlingar, på andra språk	263	258	249	249	232	226	244	181	235
Avhandlingar, på svenska	41	42	42	31	28	26	16	24	23
Övrigt vetenskapligt, på andra språk	696	528	446	484	525	488	309	344	337
Övrigt vetenskapligt, på svenska	600	563	484	514	498	490	410	401	329
Populärvetenskap, debatt mm. på andra språk	43	29	42	27	34	31	41	46	47
Populärvetenskap, debatt mm. på svenska	273	226	179	224	259	273	253	235	219
Totalt	5526	5473	5169	5467	5761	5814	5601	5706	5725
Andel sakkunniggranskat av totalt antal	65%	70%	72%	72%	73%	74%	77%	78%	79%
Andel på andra språk av totalt antal	81%	83%	83%	84%	84%	84%	86%	86%	87%

Tabell 9. Antal publikationer i DiVA per publikationstyp och år – Humanvetenskapliga området.

Publikationstyp	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Sakkunniggranskat, på andra språk	1705	1780	1709	1818	1949	1965	1974	2046	2129
Sakkunniggranskat, på svenska	141	124	148	119	131	127	124	128	149
Avhandlingar, på andra språk	86	85	82	98	85	68	107	74	80
Avhandlingar, på svenska	40	38	40	31	27	22	16	23	23
Övrigt vetenskapligt, på andra språk	662	492	423	427	484	461	285	324	288
Övrigt vetenskapligt, på svenska	579	551	476	506	487	481	402	387	329
Populärvetenskap, debatt mm. på andra språk	43	27	42	26	33	31	41	43	47
Populärvetenskap, debatt mm. på svenska	263	218	177	223	253	271	250	235	219
Totalt	3519	3315	3097	3248	3449	3426	3199	3260	3264
Andel sakkunniggranskat av totalt antal	52%	57%	60%	60%	60%	61%	66%	67%	70%
Andel på andra språk av totalt antal	71%	72%	73%	73%	74%	74%	75%	76%	78%

Tabell 10. Antal publikationer i DiVA per publikationstyp och år – Naturvetenskapliga området.

Publikationstyp	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Sakkunniggranskat, på andra språk	1776	1941	1882	2022	2120	2209	2248	2321	2279
Sakkunniggranskat, på svenska	7	2	4	4	8	5	2	6	1
Avhandlingar, på andra språk	177	173	167	151	147	158	137	107	155
Avhandlingar, på svenska	1	4	2	0	1	4	0	1	0
Övrigt vetenskapligt, på andra språk	40	38	25	59	41	30	24	22	51
Övrigt vetenskapligt, på svenska	22	14	10	9	18	13	9	18	1
Populärvetenskap, debatt mm. på andra språk	0	2	0	1	1	0	1	3	0
Populärvetenskap, debatt mm. på svenska	18	18	8	11	7	2	3	2	0
Totalt	2041	2192	2098	2257	2343	2421	2424	2480	2487
Andel sakkunniggranskat av totalt antal	87%	89%	90%	90%	91%	91%	93%	94%	92%
Andel på andra språk av totalt antal	98%	98%	99%	99%	99%	99%	99%	99%	100%

Figur 17 visar andelen sakkunniggranskade tidskriftsartiklar av det totala antalet publikationer inom respektive fakultet. I Tabell 8–Tabell 10 visas andelen av alla sakkunniggranskade publikationer oavsett publikationstyp (dvs. inklusive tidskriftsartiklar, bokkapitel, böcker, mm.). Därav är andelen som visas i Figur 17 något lägre än i tabellerna ovan. En trend som kan ses i tabellerna ovan är att antalet avhandlingar under 2021 tydligt sjönk. Detta gäller inom båda vetenskapsområdena men främst inom naturvetenskap. 2022 har antalet avhandlingar ökat och ligger nu på motsvarande nivåer som före 2021. Sannolikt var 2021-års låga nivå en effekt av pandemin.

3.2 Andel högciterade artiklar

För att indikera vetenskapligt genomslag för sakkunniggranskade publikationer används det vedertagna måttet 'andel publikationer bland de topp 10 % mest citerade'. Detta innebär ett mått på hur stor andel av ett lärosätes vetenskapliga artiklar som tillhör de globalt sett 10 % mest citerade artiklarna inom det berörda forskningsämnet. Per definition så är världsgenomsnittet på detta mått 10 %. I det fall andelen topp 10 % mest citerade artiklar från ett lärosäte uppgår till 20 % så har lärosätet ifråga dubbelt så många artiklar bland de topp 10 % mest citerade relativt världsgenomsnittet. Figur 18 visar Stockholms universitets utveckling rörande andel högciterade artiklar över tid. På liknande sätt som med indikatorn andel 10 % mest citerade artiklar undersöks ibland även andelen topp 50 % mest citerade artiklar, eller andelen

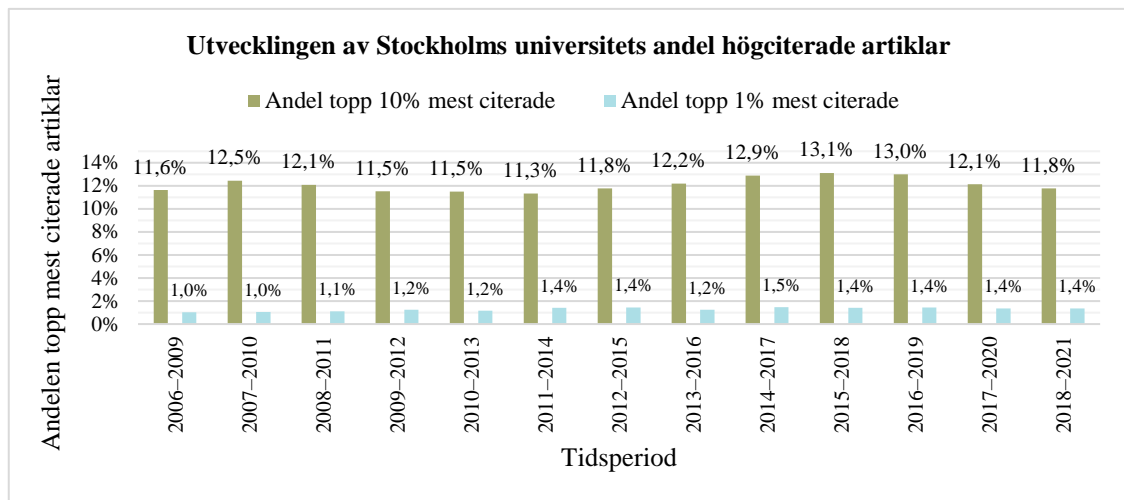
topp 1 % mest citerade artiklar. Dessa olika indikatorer för tidsperioden 2018–2021 presenteras i Tabell 11 för ett urval av svenska lärosäten.

Tabell 11. Andelen publikationer i topp 50 %, topp 10 %, topp 5 % och topp 1 % mest citerade artiklar för ett urval av svenska lärosäten. Data är för tidsperioden 2018–2021 och lärosätena är sorterade på andel topp 10 % mest citerade artiklar.

Lärosäte	Andel topp 50% mest citerade artiklar	Andel topp 10% mest citerade artiklar	Andel topp 5% mest citerade artiklar	Andel topp 1% mest citerade artiklar
Karolinska institutet	58%	13,4%	7,0%	1,5%
Chalmers tekniska högskola	56%	12,2%	5,9%	1,1%
Sveriges lantbruksuniversitet	57%	12,1%	6,0%	1,3%
Stockholms universitet	55%	11,8%	6,2%	1,4%
Göteborgs universitet	54%	11,3%	6,0%	1,3%
Kungliga tekniska högskolan	55%	11,3%	5,7%	1,3%
Lunds universitet	54%	10,9%	5,4%	0,9%
Linköpings universitet	53%	10,8%	5,4%	1,2%
Uppsala universitet	54%	10,5%	5,0%	1,0%
Örebro universitet	51%	9,3%	4,5%	0,8%
Luleå tekniska universitet	50%	9,3%	4,5%	0,9%
Umeå universitet	51%	8,8%	3,9%	0,7%

Tabell 11 visar att Stockholms universitet är bland de främsta svenska lärosätena rörande citeringsgenomsnitt.

Av Figur 18 framgår att Stockholms universitets andel av topp 10 % mest citerade artiklar har legat relativt stabilt under perioden. Stockholms universitets andel av topp 1 % mest citerade artiklar har under samma period ökat från en nivå om cirka 1 %, dvs. världsgenomsnittet, till att under senaste åren variera mellan 1,3–1,4 %, dvs. i nivå med de lärosäten som ligger högst bland svenska lärosäten.

Figur 18. Utvecklingen av andelen av Stockholms universitets vetenskapliga publikationer som tillhör världens topp 10 %, samt topp 1 %, mest citerade inom sitt forskningsämne.

De andelar som framgår av Figur 18 innebär att Stockholms universitet är cirka 20 % bättre än världsgenomsnittet vad gäller citeringsgenomslag. Detta kan även jämföras med medelvärdet för svenska lärosäten som är 10 % över världsgenomsnittet.¹⁰ I Leidenrankingen ger citeringsgenomslaget Stockholms universitet en placering på 273 av 1318 rankade lärosäten.

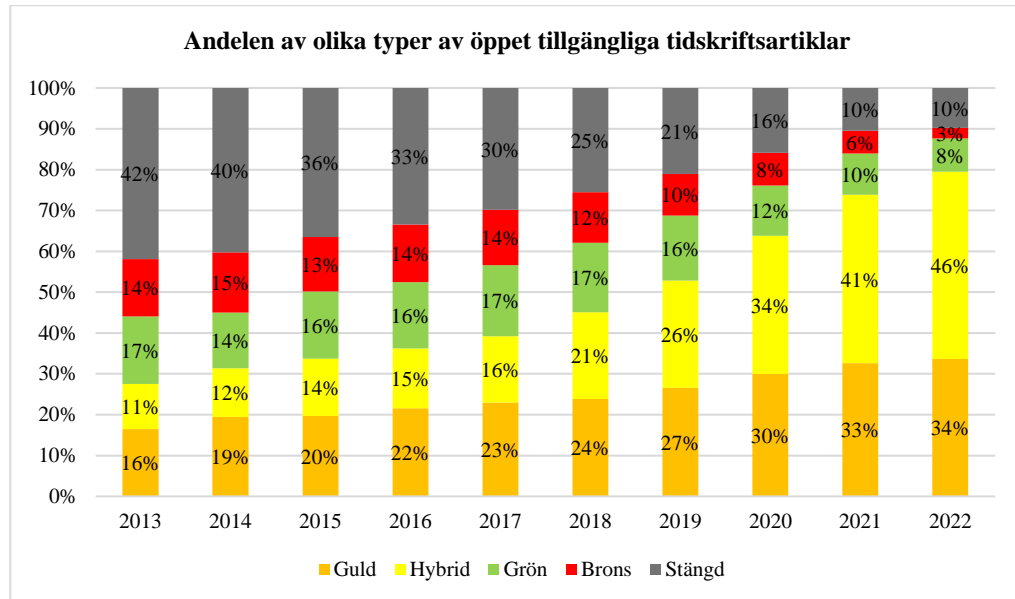
3.3 Andel öppet tillgängliga publikationer

Enligt Stockholms universitets strategi ska universitetet vara drivande i den pågående övergången till öppen vetenskap och öppen tillgång till publikationer. Figur 19 visar grad av öppen tillgänglighet för Stockholms universitets vetenskapliga tidskriftsartiklar. Data-underlaget har tagits från DiVA och Unpaywall¹¹, vilket är en databas som samlar information om vetenskapliga publikationers tillgänglighet. Statistiken har korrigerats pga. felaktigheter i Unpaywall. I databasen kategoriseras artiklar enligt följande:

- Guld: öppet tillgänglig artikel med öppen licens i en helt öppen tidskrift.
- Hybrid: öppet tillgänglig artikel med öppen licens i en prenumerationsbaserad tidskrift.
- Grön: bakom betalvägg, men artikeln eller artikelns manuskript har en öppet tillgänglig kopia t.ex. i DiVA eller annan öppet tillgänglig databas.
- Brons: artikeln går att läsa gratis i en prenumerationsbaserad tidskrift, men har ingen öppen licens.
- Stängd: artikeln kan bara läsas med prenumeration.

¹⁰ Källa: Vetenskapsrådets Forskningsbarometern 2021 <https://www.vr.se/analys/rapporter/vara-rapporter/2021-10-21-forskningsbarometern-2021.html>

¹¹ <https://unpaywall.org/>

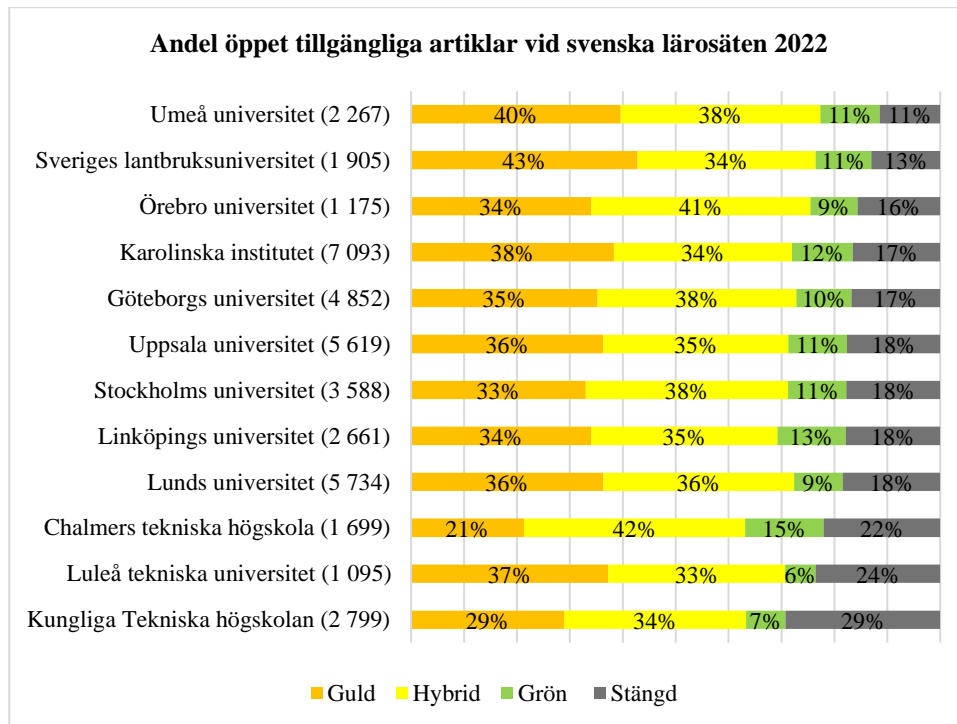

Figur 19. Utvecklingen av Stockholms universitets andel öppet tillgängliga vetenskapliga tidskriftsartiklar över tid. Samtliga forskningsområden är inkluderade.

Andelen öppet tillgängliga artiklar har ökat stadigt under de senaste tio åren. De senaste två åren har 90 % av artiklarna varit öppet tillgängliga i någon form. Andelen hybridartiklar ökar mest vilket är ett resultat av det så kallade Read-and-publish-avtal som Stockholms universitet har med de stora förlagen, och som möjliggör publikation av artiklar öppet i prenumerationsbaserade tidskrifter om artikeln har en huvudförfattare (s.k. ”corresponding author”) från Stockholms universitet.

Figur 20 visar andelen öppet tillgängliga artiklar 2022 vid svenska lärosäten enligt Kungliga bibliotekets statistik ”Öppen tillgång i siffror”¹². Statistiken är baserad på tidskriftsartiklar i Swepub-databasen, vilken återspeglar lärosätenas lokala publikationsdatabaser (i Stockholms universitets fall DiVA) och data ur Unpaywall-data om öppen tillgänglighet utan manuella kontroller.

¹² <https://www.kb.se/samverkan-och-utveckling/oppnen-tillgang-och-bibsamkonsortiet/oppnen-tillgang/oppnen-tillgang-i-siffror.html>

Figur 20. Andelen öppet tillgängliga artiklar vid svenska lärosäten 2022 enligt Kungliga bibliotekets statistik, siffrorna i parentes visar totalt antal artiklar från resp. lärosäte.

Figur 20 visar att Stockholms universitet hör till de stora svenska lärosäten som har högst andel öppet tillgängliga artiklar. På grund av fel i Unpaywall skiljer sig siffrorna för Stockholms universitet från Figur 19 som visar den verkliga andelen av öppet tillgängliga artiklar för Stockholms universitet. Sannolikt kan motsvarande fel förekomma även för andra lärosäten i tabellen ovan.

4 Slutsats

Denna rapport innehåller indikatorer som belyser olika delar av forskningsverksamheten vid Stockholms universitet. Indikatorerna visar att det naturvetenskapliga området vid Stockholms universitet har en nationellt ledande position och uppvisar positiva trender rörande såväl externfinansiering som beviljandegrad på ansökningar om forskningsmedel. Området är särskilt framgångsrikt när det gäller beviljandegraden, även om den har sjunkit något 2022 från 2021-års höga nivå. Sammantaget är detta ett styrkebesked. Rörande publikationer så har antalet avhandlingar inom området tydligt ökat efter 2021-års nedgång. Siffran är nu åter på samma nivå som före pandemin vilket är viktigt för den framtida verksamheten.

Stockholms universitets ställning inom det humanvetenskapliga området är även den mycket stark ur ett nationellt perspektiv. Inom samhällsvetenskap finns en svag negativ trend rörande

Stockholms universitets andel av de nationella rörelsekostnaderna för forskning och utbildning. Dessa siffror är emellertid från 2021 (Figur 3) och om bilden kompletteras med den nationella andelen beviljande fria projektbidrag från Vetenskapsrådet för 2022 (Figur 7) ser den negativa trenden ut att avstanna. Vidare har beviljandegraden hos Vetenskapsrådet för samhällsvetenskap varit stabil de senaste två åren. Inom humaniora ses en svag positiv utveckling när det gäller den nationella andelen av antalet beviljade fria projektbidrag från Vetenskapsrådet och beviljandegraden för desamma. En negativ utveckling det senaste året är att andelen av antalet beviljade bidrag från Riksbankens Jubileumsfond minskat. Nedgången bör dock tolkas med försiktighet i och med att variationer från år till år kan ge relativt stort utslag i datasammanställningen.

Generellt är Stockholms universitet mycket framgångsrikt i att erhålla medel från externa finansiärer; utvecklingen under de senaste 10 åren är positiv. Detta gäller även de mest prestigefyllda bidragen från Wallenbergstiftelserna och ERC. Värt att notera är att universitetet redan överpresterar när det gäller externa bidrag ur ett nationellt perspektiv. Rimligtvis innebär det att det kommer bli allt svårare att bibehålla den positiva utvecklingstrenden avseende externfinansiering.

Stockholms universitet har länge haft en ledande position rörande öppen tillgång till publikationer. Universitetet behåller positionen och trenden går mot en ännu högre andel publikationer med öppen tillgång. Även när det gäller citeringsgrad ligger Stockholms universitet högt i ett nationellt perspektiv. Variationer finns här från år till år, men situationen är relativt stabil över tid. Trots att citeringsgraden är hög i jämförelse med andra svenska lärosäten bör det poängteras att citeringsgraden inte sticker ut i en internationell jämförelse. Samtidigt krävs en insikt om att citeringsgraden inte ett direkt mått på kvalitet utan är starkt beroende av vilken forskning som bedrivs och hur det internationella intresset för densamma ser ut.